

Strukturirani dijalog o pravosuđu i drugim pitanjima vladavine prava između EU i BiH

Seminar TAIEX-a na temu "Sukob interesa u pravosuđu"

4-5 februar 2015.

Delegacija EU u Sarajevu, Bosna i Hercegovina (BiH)

Rezime zaključaka Evropske komisije

Pregled

Kao dio aktivnosti u okviru Strukturiranog dijaloga o pravosuđu i drugim pitanjima vladavine prava između EU i BiH, Evropska komisija je putem instrumenta TAIEX organizovala dvodnevni seminar na temu „Sukob interesa u pravosuđu BiH“. Seminar je imao za cilj razmatranje prakse država članica EU u uspostavljanju pravnog i institucionalnog okvira za sprečavanje i borbu protiv sukoba interesa u pravosuđu, sa posebnim osvrtom na deontologiju članova visokih pravosudnih vijeća.

U tom kontekstu, stručnjaci država članica EU su razmatrali na koji način je trenutno regulisano pitanje sukoba interesa u Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH, koje su mogućnosti za promjene, te za proširivanje postojećih mjera i uspostavljanje jasnije deontologije za sve nosioce pravosudnih funkcija.

Događaj je obuhvatio sljedeće: uvodni seminar u zgradi Delegacije EU sa naglaskom na praksi država članica EU; niz bilateralnih razgovora sa relevantnim domaćim sagovornicima, kao i relevantnim predstavnicima međunarodne zajednice; te završni seminar o postojećim reformskim mogućnostima u BiH. Događajem su kopredsjedavali g. Milan Tegeltija, predsjednik VSTV-a, i g. Giulio Venneri (službenik za pitanja vladavine prava zadužen za BiH pri Generalnoj direkciji za politiku susjedstva i pregovore o proširenje (DG NEAR). Institucije i tijela BiH su predstavljali visokorangirani pravosudni zvaničnici iz svih dijelova BiH, uključujući i predstavnike VSTV-a, predsjednike najviših sudskih instanci i glavne tužioce. Pored toga, prisutni su bili i predstavnici organizacija civilnog društva koji aktivno prate rad pravosuđa, čime su dodatno doprinijeli kvalitetu ovog događaja. Svi učesnici su doprinijeli uspješnosti debate. Predstavnici brojnih ambasada država članica EU u Sarajevu takođe su bili prisutni u svojstvu posmatrača. Tim stručnjaka iz država članica EU predstavljali su:

- g. Theo BYL, sudija, Belgija
- g. Frank RICHTER, sudija, Njemačka
- g. Alessandro SUTERA SARDO, tužilac, Italija
- g. Kristian TURKALJ, Ministarstvo pravosuđa, Hrvatska

U prilogu je kompletna lista učesnika.

Osnovne informacije

Sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu već neko vrijeme je tema Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH, koji se bavi reformama i jačanjem pravosuđa u skladu sa relevantnim zakonodavstvom EU (*acquis*) i evropskim standardima. U maju 2014. godine, Strukturirani dijalog o pravosuđu je proširen na dodatna pitanja vladavine prava, uključujući borbu protiv korupcije, borbu protiv diskriminacije i sprečavanje sukoba interesa. Na osnovu toga, u maju 2004. godine, Evropska komisija je donijela konkretnu listu relevantnih

preporuka sa naglaskom na sprečavanje sukoba interesa. Između ostalog, ove preporuke uključuju i zahtjev za donošenjem Pravilnika o sprečavanju sukoba interesa u VSTV-u (u daljem tekstu: Pravilnik), kao početnog koraka ka širem i jasnijem regulisanju pitanja sukoba interesa u cjelokupnom sektoru pravosuđa. VSTV BiH je realizovao ovu preporuku usvajanjem Pravilnika, što je EU pozdravila i pozitivno ocijenila u Izvještaju o napretku BiH za 2014. godinu. Bilo je očekivano da će nakon usvajanja Pravilnika uslijediti i donošenje i primjena šireg skupa pravila kojima se reguliše i rješava pitanje sukoba interesa unutar šire sudske i tužilačke zajednice u cijeloj zemlji.

Pravilnik, usvojen u skladu sa Zakonom o VSTV-u (čl. 10.2 i 16), uključuje konkretna pravila i definiše uslove i značenja mogućeg sukoba interesa, kao i mjere koje je potrebno preduzeti kada se utvrdi postojanje sukoba interesa. Ubrzo nakon usvajanja Pravilnika, pojedini članovi VSTV-a kritikovali su uspostavljeni mehanizam i predložili izmjene kojima bi se umanjio značaj Pravilnika i ponovo došlo do vakuma kada se radi o upitnim praksama sukoba između privatnog i javnog interesa članova Vijeća. Na sjednici održanoj 26/27 novembra 2014. godine, članovi Vijeća su razmatrali kako izmjene i dopune, tako i mogućnost ukidanja Pravilnika u cijelini. EU nije pozdravila ovaj potez, posebno u svjetlu donošenja daljih pravila sa ciljem sprečavanja sukoba interesa u pravosuđu u cijelini.

Nadalje, Evropska komisija je organizovala seminar TAIEX-a, kroz koji je relevantnim institucijama i organima BiH data prilika da se поблиže upoznaju sa praksama država članica EU, a u cilju pružanja pomoći u djelotvornijem provođenju novih pravila i razmatranju ovog pitanja na nivou cijelog pravosuđa. Evropska komisija ponavlja svoju opredjeljenost da podrži reforme pravosuđa u BiH i postizanje neophodnog napretka u delikatnim oblastima kao što su borba protiv korupcije i sprečavanje sukoba interesa, počevši od nadležnih pravosudnih institucija i samoregulatornih tijela kao što je VSTV.

Rezime diskusija

- DAN 1 –

Kada se radi o **Belgiji**, gospodin Theo Byl je naglasio da se pravila o „sukobu interesa“ posmatraju kao osnovni element nezavisnog i nepristrasnog pravosuđa i pravičnog postupanja/suđenja (procesna jednakost). Pravosuđe vodi računa o tome da ne dođe do nepovjerenja javnosti što bi negativno uticalo na njegov rad. Bijeli marš (20/10/1996), na kome su ljudi demonstrirali za bolji pravosudni sistem, belgijskim vlastima je ukazao da moraju riješiti problem dubokog nepovjerenja između građana i pravosudnih organa. U cilju poboljšanja pravosudnog sistema, 1998. godine je formiran Visoki savjet pravosuđa (član 151. Ustava). Visoki savjet (44 člana) od 2000. godine radi na poboljšanju funkcionisanja pravosudnog sistema u Belgiji na tri načina. Visoki savjet organizuje kvalifikaciono testiranje za ulazak u pravosuđe i ministru pravosuđa daje preporuke za imenovanje sudija, nadgleda rad pravosuđa kroz revizije i posebne upite i rješava pritužbe na rad pravosuđa, te preduzima inicijative i daje mišljenja u vezi sa načinima poboljšanja rada pravosuđa, u interesu građana. Visoki savjet, koji je potpuno nezavisno tijelo, u Belgiji ima prilično „ograničene“ nadležnosti. Savjet ima centralnu ulogu u zapošljavanju i napredovanju sudija, kao i savjetodavnu i korektivnu funkciju u unapređenju pravosudnog sistema, ali on nema disciplinske nadležnosti, niti je nadležan za obuku sudija. Kod postupka imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija postoje brojni kontrolni mehanizmi. Počinje se sa otvorenim debatama, vrši se (objektivno) upoređivanje kandidata, a Visoki savjet ima obavezu da kandidata,

odabranog dvotrećinskom većinom, predloži predsjedniku države (uz obrazloženu odluku). Predsjednik države može odbiti predloženog kandidata na osnovu eksplicitnih razloga.

U članu 259 bis 3 § 2 belgijskog Zakona o pravosuđu navodi se da "dodatne sudije" ili "dodatni magistrati", lica koja vrše javne funkcije ili obavljaju javnu profesionalnu djelatnost (u političkoj sferi), te predsjednici sudova i glavni tužiocci ne mogu biti članovi Visokog savjeta pravosuđa.

Postoji i dodatni propis o sukobu interesa u Visokom savjetu pravosuđa Belgije (član 259 bis 19 Zakona o pravosuđu). U ovoj odredbi se navodi da će se član Savjeta izuzeti iz postupka predlaganja kandidata u slučaju postojanja njegovog ličnog interesa, interesa njegovog/njenog supružnika ili osoba sa kojima je u krvnom ili tazbinskom srodstvu, u pravoj ili pobočnoj liniji do četvrtog stepena, ili ličnog interesa osobe sa kojom on/ona zvanično živi.

Član 259 bis 3 § 2 belgijskog Zakona o pravosuđu navodi da mandat člana Visokog savjeta automatski prestaje u slučaju nespojivosti funkcija, ali i kada je član Savjeta kandidat za funkciju sudije / tužioca – predsjednika suda / glavnog tužioca. Suspenzija mandata je moguća na osnovu odluke Vijeća, ali samo ukoliko za to postoje ozbiljni razlozi, nakon izjašnjenja člana Savjeta i uz dvotrećinsku većinu članova Savjeta koji su prisutni i glasaju.

U Belgiji postoji i propis o sukobu interesa koji važi za sudije/tužioce. Nepristrasnost i nezavisnost sudija/tužilaca se smatra temeljnim stubovima našeg demokratskog društva. Članovi 292. i dalje belgijskog Zakona o pravosuđu bave se zabranom određenih djelatnosti za sudije / tužioce, posebno onih komercijalne prirode. Tu su i neka druga ograničenja za sudije/tužioce. Krvno i tazbinsko srodstvo predstavlja recimo dalju osnovu za nespojivost funkcija za sudije. Ovaj aspekt se rješava od slučaja do slučaja (postoji nekoliko osnova za izuzeće - član 828 belgijskog Zakona o pravosuđu). Ne postoji propis o prijavljivanju interesa ili imovine, iako je nedavno izrađen nacrt zakona o prijavljivanju postojanja interesa.

Što se tiče **Hrvatske**, gospodin Kristian Turkalj je naglasio da je u procesu pristupnih pregovora kompletan domaći pravni sistem, a posebno pravosuđe, prošlo kroz sveobuhvatne reforme. Pravni sistem je izmijenjen i kako bi se riješio problem sukoba interesa u pravosuđu. Izvršene su konkretne izmjene u vezi sa sprečavanjem sukoba interesa u oblasti imenovanja i napredovanja u pravosuđu, vođenjem disciplinskih postupaka i obavljanjem izvansudskih aktivnosti (poslova) od strane sudija i tužilaca, kao i u sistemu prijavljivanja imovine nosilaca pravosudnih funkcija.

Hrvatski pravni okvir za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu sastoji se od Zakona o Državnom sudbenom vijeću, Zakona o Državnom odvjetništvu, Zakona o sudovima, Kodeksa sudačke etike, kao i procesnih zakona kao što su zakoni o parničnom i kaznenom postupku.

Kada je riječ o imenovanju i napredovanju u pravosuđu, sistem je ojačan uvođenjem kriterija stručnosti i transparentnosti za ulazak u pravosuđe i napredovanje na više sudske funkcije. Nadalje, napredovanje u pravosuđu za članove Državnog sudbenog vijeća tokom njihovog mandata je zakonom zabranjeno.

Što se tiče disciplinskih postupaka, faza istrage je razdvojena od faze donošenja odluke. Kada su u pitanju izvansudske aktivnosti, pravila su dodatno ojačana ograničavanjem mogućnosti

sudijama da se bave dodatnim angažmanom izvan sudova. Konačno, poboljšana je sistem prijavljivanja imovine na način da su uvedeni transparentnost i sistematske kontrole.

Međutim, i dalje postoji određeni potencijalni rizik od sukoba interesa u pravosuđu. Ovo je posebno slučaj kod procesa utvrđivanja nastavnog plana i programa Pravosudne akademije, pri čemu bi oni nosioci pravosudnih funkcija koji učestvuju u utvrđivanju programa mogli učestvovati i u njegovom provođenju. Što se tiče sukoba interesa kod vođenja sudskog postupka, Hrvatska ima procesna pravila kojima je utvrđeno kada sudija mora zatražiti svoje izuzeće iz postupka.

Na primjeru **Njemačke**, g. Frank Richter je podsjetio da, u federalnoj strukturi Njemačke države, pravosuđe spada u nadležnost i svih 16 država (Länders) i Federalne vlade. Ne postoji nikakvo posebno, nezavisno pravosudno vijeće ni u jednoj Saveznoj državi, ali veliki broj kriterija garantuje rigorozno upravljanje karijerama, počevši od procedura za ulazak u pravosuđe pa sve do procedure ocjenjivanja. Pravosuđe je organizovano od strane više ministarstva pravde zajedno sa komisijama za izbor, imenovanje i napredovanje sudija i tužilaca. Sudije i tužioce biraju komisije za izbor, koje se sastoje od izabranih članova iz udruženja sudija, advokatskih komora i članova parlamenta, a kojim predsjedava ministar pravde. Prilikom procesa izbora u obzir se uzima prosječna ocjena ostvarena na dva državna ispita u Njemačkoj i ocjena na razgovoru pred Ministarstvom pravde. Nakon 3-5 godina, ista komisija za izbor bira sudije na doživotni mandat. Kada je riječ o napredovanju, postoji druga komisija za izbor, koju čine samo predstavnici sudija uz predsjedavanje predsjednika Žalbenog suda, dok za tužioce postoji posebna komisija za izbor, kojom predsjedava glavni tužilac. Postupak unapređenja se odvija bez učešća članova parlamenta ili advokata. Ministar pravde mora dati saglasnost na odluku komisije za izbor.

Sudije i tužioci imaju obavezu da prijave prihode koje ostvaruju po osnovu obavljanja dodatnih poslova, svake godine. Oni moraju imati odobrenje za obavljanje dodatnih poslova od strane predsjednika višeg suda ili glavnog tužioca. Maksimalan dodatni prihod koji se može ostvarivati je zakonom ograničen na 30% godišnjeg dohotka sudije Žalbenog suda. Sudije i tužioci nemaju obavezu podnošenja imovinskih kartona. Stranke mogu izvršiti uvid u ovaj registar dodatnih poslova, a obavljanje dodatnih poslova može biti razlogom za izuzeće sudije iz suđenja zbog sukoba interesa. Postoji dodatna sudska praksa koja se odnosi na sukob interesa, ali ne i zakon. Posebno bliske veze sa strankama i određene političke aktivnosti mogu predstavljati razloge za izuzeće sudija i tužilaca, zbog nepostojanja dojma nepristrasnosti.

Nivo povjerenja javnosti u pravosuđe određuje pravila kojim se reguliše pitanje sukoba interesa u Njemačkoj. Javnost smatra pravosuđe nezavisnim i odgovornim. Sudije i tužioci osjećaju potrebu da postupaju bez ikakve sumnje u njihovu nepristrasnost i obično obavještavaju stranke o postojanju eventualnih interesa čim je to moguće. Stranke mogu prihvatiti sudije, u slučaju mogućeg sukoba interesa, prema vlastitom izboru.

Što se tiče **Italije**, g. Alessandro Sutura Sardo je predstavio deontologiju članova Visokog pravosudnog vijeća u Italiji (*Consiglio Superiore della Magistratura*) kao i niz elemenata koji omogućavaju razumijevanje načina na koji ovo samo-regulativno tijelo italijanskih sudija i tužilaca funkcioniše. Visoko vijeće je jedno i nedjeljivo tijelo bez posebnih odjela za sudije i tužioce, jer u Italiji obje kategorije podjednako spadaju u pravosuđe, sa istim stepenom nezavisnosti i autonomije, tako da je moguće da sudije i tužioci, u toku svojih karijera, zapravo zamijene funkcije.

Najvažnija pravila koja se odnose na zadatke i procedure rada Visokog vijeća su djelimično sadržana u italijanskom Ustavu; ista su dopunjena jednim dijelom Etičkim kodeksom Udruženja italijanskih nosilaca pravosudnih funkcija i sa druge strane, posebnim zakonom koji datira iz 1958. godine (Zakon br. 195/1958). Četvrto poglavlje italijanskog Ustava je posvećeno pravosuđu i uspostavi određenih osnovih načela. Član 104. Ustava propisuje da je pravosuđe autonomna i nezavisna vlast. Član 105. navodi da u nadležnosti Visokog vijeća spadaju zapošljavanje, raspoređivanje, preraspoređivanje, napredovanje i disciplinske mjere za nosioce pravosudnih funkcija. Sudije i tužiocci se zapošljavaju i imenuju putem javnog, kvalifikacionog testiranja. Nosioci pravosudnih funkcija su "nerazrješivi". Sudije dakle ne mogu biti razriješeni ili suspendovani sa pozicija ili upućeni u druge sudove ili na druge pozicije osim odlukom Visokog vijeća, koja se donosi uz jasno obrazloženje i sadrži garancije na žalbu, koje uspostavlja pravosuđe ili uz saglasnost sudija/tužilaca. Visokim vijećem predsjedava predsjednik Republike. Obavezni članovi su prvi predsjednik Vrhovnog suda i glavni tužilac za Vrhovni sud. Ostali članovi se biraju po principu dvije trećine redovnih sudija i tužilaca iz raznih kategorija i jednu trećinu bira Parlament iz reda univerzitetskih profesora i advokata sa najmanje petnaest godina relevantnog profesionalnog iskustva. Vijeće bira potpredsjednika iz reda članova koje nominuje Parlament. Mandat izabranih članova Vijeća je četiri godine i ne podliježu direktnom reizboru. Član 104. također sadrži prvu važnu odredbu vezanu za sprečavanje sukoba interesa, koja propisuje da članovi koje nominuje Parlament, u toku trajanja njihovog mandata u Visokom vijeću, ne mogu biti registrovani u profesionalnim udruženjima, ne mogu učestvovati kao članovi u radu Parlamenta, Regionalnog vijeća, Ustavnog suda i ne mogu obavljati dužnosti ministra ili državnog sekretara.

Što se tiče konkretno pitanja sukoba interesa članova Visokog vijeća, pored određenih navoda sadržanih u Ustavu, pitanje je regulisano Zakonom od 24. marta 1958. godine br. 195. U italijanskom sistemu, nosiocima pravosudnih funkcija, koji postanu članovi Visokog vijeća, automatski prestaju sve pravosudne funkcije za vrijeme trajanja mandata; u isto vrijeme, zadržavaju pravo da se vrate na istu poziciju i zadrže istu funkciju koju su imali prije izbora. Članovi koje bira parlament, za vrijeme njihovog mandata, ne mogu se registrovati u profesionalnim udruženjima. Oni čak ne mogu biti vlasnici privatnih kompanija, odnosno ni članovi ni vlasnici privatnih društava.

Članovi Visokog vijeća se ne mogu birati među sudijama koji su raspoređeni da rade u Ministarstvu pravde i ne mogu biti srodnici do četvrtog stepena sa članovima vijeća.

Članovi 34. i 35. Zakona iz 1958. godine uspostavlja pravila zabrane učešća u konkursima i ocjenjivanju, kao i zabranu imenovanja na izvršne funkcije. Konkretno, u skladu sa članom 34. sudije koji su članovi Visokog vijeća ne mogu sjediti u komisijama za testiranje u okviru javnih konkursa za ulazak u pravosuđe, pa čak ni učestvovati u radu komisija za unapređenje, sve do završetka njihovog mandata u Visokom vijeću, najmanje jednu punu godinu prije isteka roka za prijavljivanje u takvim kontekstima, ili ako se Vijeće ne raspusti prije isteka takvog roka.

U skladu sa članom 35, koji se odnosi na zabranu izbora na izvršne pozicije, nosioci pravosudnih funkcija koji se biraju za članove Visokog vijeća ne mogu obnašati izvršne funkcije izuzev ako su prestali biti članovi Vijeća, najmanje jednu godinu, ili ako je cijelo Vijeće raspušteno. Član 36. koji se odnosi na zabranu preuzimanja pozicija u pravosuđu, zbog njihovih izuzetnih zasluga propisuje da članovi Vijeća koje bira parlament se ne mogu birati u pravosuđe zbog svojih izvanrednih zasluga sve dok Vijeću kojega su član ili su bili član i dalje vrši svoj mandat. Član 37, koji se tiče suspendovanja i razrješenja članova Vijeća iz reda nosilaca pravosudnih funkcija, predviđa da članovi Visokog vijeća mogu biti suspendovani sa

pozicije na koju su imenovani ukoliko se protiv njih vodi krivični postupak za krivično djelo sa umišljajem. Istovremeno, ovaj član propisuje da se članovi Visokog vijeća odmah suspenduju sa svojih pozicija kada se protiv njih izda nalog za lišenje slobode ili se liše slobode za bilo koje djelo. Sudije i tužioci članovi Visokog vijeća će se odmah suspendovati sa dužnosti ukoliko su, usljed disciplinskog postupka, bili suspendovani u skladu sa zakonom. Članovi Visokog vijeća se automatski razrješavaju dužnosti ukoliko su konačnom presudom oglašeni krivima za djelo počinjeno s umišljajem. Sudije i tužioci članovi Visokog vijeća se automatski razrješavaju dužnosti ukoliko su oglašeni krivima za disciplinski prekršaj koji je ozbiljniji od "opomene". O suspenziji i razrješavanju odlučuje Visoko vijeće. O neobaveznoj suspenziji se odlučuje tajnim glasanjem, dvotrećinskom većinom glasova članova. Sva ročišta i zasjedanja su otvorenog karaktera i javna: ova odredba je veoma važna za osiguranje maksimalnog stepena transparentnosti aktivnosti vijeća i u isto vrijeme radi sprovođenja najvišeg stepena kontrole nad mogućim slučajevima sukoba interesa.

- 2. DAN -

Postupajući kao izvjestilac za ekspertne timove, g. Richter je naglasio da sva četiri nacionalna eksperta smatraju da za Pravilnik postoji čvrsta pravna osnova u postojećim zakonima. Član 10. i 16. Zakona o VSTV-u daju pravni osnov da sukob interesa bude regulisan podzakonskim aktima. Eksperti ne vide koliziju u pogledu hijerarhije propisa. Ipak, ukoliko se u budućnosti bude radila revizija zakona o VSTV-u, preporuka bi bila da se pravila o sukobu interesa unesu u zakon. Svi eksperti su predložili da bi buduće aktivnosti na regulisanju sukoba interesa trebale za cilj imati unapređenje kredibiliteta i odgovornosti VSTV-a.

Ne postoji nezavisno vijeće u Evropi koje ima toliko široke ovlasti kao što to ima VSTV u BiH. VSTV kao centar moći u pravosuđu u BiH bi trebao biti oprezniji po pitanju sukoba interesa nego što je potrebno u sadašnjim državama članicama EU. Maksimalna nezavisnost bi trebala voditi do maksimalne svijesti o mogućem sukobu interesa.

Strogoća propisa kojim se uređuje sukob interesa bi trebala zavisi od statusa nezavisnosti vijeća. U toku bilateralnih sastanaka, eksperti su stekli utisak da sukobi interesa trenutno postoje u pravosuđu u BiH. Stoga, eksperti su predložili da VSTV ne mijenja postojeći Pravilnik u smislu ublažavanja odredbi člana 4, koji govori o potrebnim mjerama ukoliko nastupi sukob interesa. Svaka izmjena pravilnika kojom bi se ublažili postojeći propisi može biti štetna po pravosuđe u BiH. Nezavisnost VSTV-a ne smije biti dovedena u pitanje.

Eksperti su preporučili da se pravila o sukobu interesa prošire na cijelo pravosuđe kako bi obuhvatila sve nosioce pravosudnih funkcija. Izjave o imovini sudija je potrebno provjeriti i kontrolisati. U budućuće bi trebalo uvesti limit na prihode po osnovu vanskudskih djelatnosti.

Zaključci

Predstavници EU koji su prisustvovali ovom seminaru su primili k znanju stav ekspertnog tima da, generalno govoreći, postojeći mehanizam za sprečavanje i rješavanje situacija sukoba interesa unutar VSTV-a, predviđen Pravilnikom koji je na snazi od maja 2014. godine, u velikoj mjeri odgovara statusu i nadležnostima VSTV-a i ne povlači pitanja vezano za hijerarhiju propisa, odnosno kolizija.

Vezano za sadržaj Pravilnika, predstavnici EU su uzeli u obzir i podržali stav eksperata iz država članica EU da institucija, koja uživa takav nivo institucionalne nezavisnosti koji je bez presedana, mora takođe omogućiti jasne i stroge mjere na sprečavanju sukoba interesa. Zbog historijskog konteksta i specifičnih okolnosti pod kojima je VSTV osnovan, nezavisnost i odgovornosti ovog tijela su mnogo veće nego u većini država članica EU. Ovo se naročito odnosi na centralnu i aktivnu ulogu koju VSTV ima u upravljanju i regulisanju svim

aspektima pristupa karijerama u pravosuđu (od sprovođenja javnih konkursa, procesa ispitivanja do konačnog imenovanja), kao i razmatranje ocjena rada i unapređenja i sudija i tužilaca. Pored ovog stajališta zasnovanog na komparaciji institucija, potrebno je napomenuti i to da VSTV takođe radi potpuno nezavisno od ostalih stubova vlasti u državi, izvršne i zakonodavne.

Komisija je prethodno ponovila da je trenutni režim nezavisnosti pravosuđa ključan u zemlji poput BiH, koja zahtjeva posebne mjere kako bi garantovala da će pravosuđe uskladiti svoju nezavisnost i ovlaštenja. Stoga, bilo koja reforma kojom bi se uvela pretjerana izloženost pravosuđa drugim stubovima vlasti u državi ne bi bila poželjna u ovom periodu. Ipak, s obzirom da djeluje bez gotovo ikakvog nadzora i ravnoteže, VSTV mora u svakom trenutku imati na snazi set rigoroznih i jasnih propisa o sukobu interesa. Drugim riječima, VSTV mora imati strožija pravila o integritetu i odgovornosti svojih članova, u srazmjeru sa nivoom samo-regulatornih ovlaštenja koja su povjerena takvoj instituciji. S obzirom na važnu ulogu u učvršćivanju vladavine prava u cijeloj BiH, VSTV ima ključnu odgovornost za jačanje profesionalnosti i odgovornosti u pravosuđu. Iz tog razloga, pitanje sukoba interesa bi trebalo urediti uz pomoć jasnih parametara, kako bi se regulatorno tijelo izdiglo iznad bilo kakve sumnje u mogući klijentelizam.

Na osnovu navedenog, te kako bi se ojačao kredibilitet VSTV-a kao institucije koja pruža garanciju vladavine prava u procesu pridruživanja EU, mogu se izvući dva seta zaključaka:

- 1) Po pitanju Pravilnika o sprečavanju sukoba interesa članova VSTV-a, Evropska komisija
 - Prima k znanju legalitet ovog internog dokumenta VSTV-a, koji je zasnovan na relevantnim odredbama Zakona o VSTV-u i objavljen u Službenom glasniku BiH.
 - Savjetuje da VSTV zadrži i primjenjuje Pravilnik, kao trenutno važeći podzakonski akt.
 - Poziva članove VSTV-a da s dužnom pažnjom nastave internu debatu o pravima "trećih strana" (t.j. kandidata za funkcije u pravosuđu). U cilju detaljnijeg i sveobuhvatnijeg propisa o sukobu interesa u pravosuđu za skoriju budućnost, mogu se predvidjeti izmjene i dopune mjera za sprečavanje sukoba interesa, s tim da iste ne ugroze postojeći režim, odnosno ne utiču na njihovu ukupnu temeljitost.
- 2) O proširenju propisa o sukobu interesa na ostatak pravosuđa na različitim nivoima vlasti u BiH, Evropska komisija
 - Poziva VSTV i Ministarstvo pravde BiH da uspostave jasne granice za članove VSTV-a i druge nosioce pravosudnih funkcija u novom nacrtu Zakona o VSTV-u, pri čemu je potrebno voditi računa o sljedećem:
 - Razmotriti da se ograniči mogućnost da se predsjednici sudova i glavni tužioci imenuju za članove Vijeća, odnosno razmotriti mogućnost da se predvidi nespojivost vršenja funkcije predsjednika suda i glavnog tužioca istovremeno sa obavljanjem funkcije člana Vijeća.
 - Spriječiti članove Vijeća da se prijavljuju na rukovodeće, polu-rukovodeće ili druge pozicije koje predstavljaju lično napredovanje na više funkcije u pravosuđu u roku od dvije godine nakon isteka njihovog mandata kao članova vijeća, po uzoru na model iz Zakona o državnoj službi u institucijama BiH.
 - Uspostaviti mehanizam kojim će se poštivati prava trećih osoba da se prijavljuju za funkcije u pravosuđu, a da se pri tom spriječi situacija da sukob interesa jednog ili

više članova Vijeća ima direktan uticaj, ili se smatra da ima uticaj na proces imenovanja. Drugim riječima, mora se uspostaviti ravnoteža između legitimnog interesa javnosti (sprečavanje i borba protiv korupcije i sukoba interesa u pravosuđu) i prava pojedinaca.

- Propisati jasnu granicu, kao i strogi postupak kontrole, za članove vijeća i nosioce pravosudnih funkcija za angažman u van-sudskim aktivnostima i primanje *ad hoc* honorara, koje su nespojive sa vršenjem pravosudne funkcije (izuzev vođenja obuka za zaposlene u pravosuđu ili periodičnih predavanja na javnim univerzitetima), a što bi narušilo dojam nepristrasnosti, časti, reputacije, ili na drugi način išlo na štetu pravosuđa i percepcije javnosti.
Potrebno je takođe uvesti i nespojivost osmišljavanja aktivnosti obuke i učešća u obuci za istog nosioca pravosudne funkcije/člana vijeća.
- Uvesti mehanizam koji će osigurati tačno i transparentno navođenje imovine od strane svih nosilaca pravosudnih funkcija, u skladu sa najboljim međunarodnim standardima i praksama i kompatibilan sa pravima pojedinca na privatnost, a koji će mehanizam obuhvatiti i postupak provjere i sprečavanja lažnog navođenja.
- Poziva VSTV, dok se čeka na moguće zakonodavne pomake na tom polju, da osmisli, niz smjernica i principa u pogledu integriteta pravosuđa i prateće mehanizme nadzora; takve smjernice je potrebno dostaviti svim nadležnim organima vlasti i institucijama za buduće usvajanje i primjenu.